

akart szert tenni? Megmondja meghatározása: «ars dicendi apposite ad persuadendum id quod sit honestum». Tehát a szónoklat ars dicendi azaz lelkünk szócsöve, a nyelv által működik, miközben a lélek belső tüze kiül az arczba s a hang az ő majd menydörgő majd mámorító hatásával megnyeri a hallgatókat; de ars dicendi százkép, hogy meg legyen különböztetve a közönséges beszédétől, mely inkább modus dicendinek nevezhető. Továbbá a beszéd célja a megindítás, ad persuadendum s mint ilyenek, nem szabad nélkülözni a helyes gondolatokat, eszméket, de a logikus összefüggést sem. De a mi főcélja, legyen nemes, «ad-honestum». E három kellék képezi a szónoklat fogalmát s csak e három kellékkel számíthat a szónoklat az igaz művészet elnevezésére.

Csak így kerül ki a szónoklat Plátónak ama, tán szigoru, de sokszor igaz ítéletét, hogy a szónoklat a «csalás művészete» s teszi érdemessé magát Fenelon e szavaira: «ez egy komoly művészet, melynek az a rendeltetése, hogy oktasson, hogy elfojtsa a szenvedélyeket, javítsa az erkölcsöket és jókká s nemessé tegyen.»

F. J.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsár József. —

1. Számítási kérdés.

Egy tanuló, ki Homérosz olvasására hétköznap rendszeren egy órát fordít és a naponkénti föladatot minden héten 5 verssel szaporítja; az utolsó héten naponként 50 verset, egészben pedig 1620 verset olvasott. Hány héten át foglalkozott Homeroszszal?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik folyó az Közép-Afrikában, melynek felső folyása az Uélle, mely Kibbi néven a Kék-hegyek nyugati lejtőjén ered; nyugatnak folyik, mint Kibali? Az egyenlítőtől délre 19 km. széles deltában ömlik a Kongóba.

3. Történelmi kérdés.

Köprili Mohamed szül. 1585-ben Köpriben. Mikor lett nagy vezér? Melyik fejedelmet buktatta meg és kit tett fejedelenné? Mikor halt meg?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik növény az, az orchideák rendjéből, melynek alsó ajka lefelé áll; alul hátra felé sarkantyus; kettős gumója, levele lándzsás, pelyhes; virága bíborpiros; gumói a salepet szolgáltatják? Hol honos?

5. Vegytani kérdés.

Mekkora azon torony magassága, melynek csúcsáról, mikor az árnyéka 25.72 m., a világosság-sugarak a földre 55°28' szög alatt esnek?

6. Koczkarejtvény.

Megfejtendő királyséta szerint.

Ó	A	T	E	A	Ó	I
R	J	H	N	Z	L	R
A	A	J		E	V	A

A 35-ik számban közölt rejtvények megfejtése: Számítási kérdés: Ezen szám 142,857 t. i. $3(100,000+x)-10x$ 1. — Földrajzi kérdés: A Mlinicza völgy. — Történelmi kérdés: Coligny Caspard de Chatillon gróf, A szt. Bertalanéji mészárszéknek, mint első esett ádozatul. — Természetrizai kérdés: Kétröpök vagy kétszárnyúak (diptera) rendje. — Vegytani kérdés: Peru balsam. Nevét onnan nyerte, hogy Perun át jut a kereskedésbe — Képrejtvény: A villamosság történelmi fejlődései.

A fejtörő kérdések megfejtői: Nagy József, Lázár Kálmán, Kovács István, Kópácsi Dezső, Török Károly, Novák Ferencz, Almásy Sándor, Réty Lajos, Körösi István, Müller Lajos, Molnár József, Wagner Sándor, Kovács Ferencz, Nagy Kálmán, Torday Imre, Horváth László, Várady Imre, Kállay János, Solcz Béla, Harkányi Lajos, Teleki István, Steinberger Lajos, Pálfi István, Horváth Jenő, Tóth Aladár, Szigeti Sándor, Steinbach Antal, Sonnenfeld Béla, Salmayer Ferencz, Knopf Béla, Nagy Gábor, Kuszó József, Péchy Lajos, Dézsi Pál, Sarlay Antal, Kovács Ede, Fodor Béla, Tomory István, Sziklay József.

A könyvjutalmat Sziklay József nyerte el.

VEGYESEK.

Az Eötvös kollégium növendékei. A közoktatásügyi miniszter a budapesti Eötvös kollégiumba a mely középiskolai tanárokat nevel, a 120 folyamodó közül a következőket vette föl. Bal Jeromos, Fayl Jagelló, Hadik Béla, Magyar János, Krizs Miklós, Obérle Károly, Pfeiffer János, Szilágyi Sándor, Thiringer Tivadar, Zsempléni Győző folyamodókat, e szerint a kollégiumnak most már negyvenhárom növendéke van.

Az iskolai év a vidéki tanintézetekben e hónapban veszi kezdetét. Budapesten, ugy értesülünk, minden iskolába szeptember utolsó hetében kezdődnek a beírások, az előadások pedig csak október elején. Ennek az idei iskolai évnél nagy fontosságú események az első leánygymnázium megnyitása, mely a nőket is középiskolai készültséggel egyetemre képesíti.

«Kosmos» műintézet nyomása. Budapest, VI. Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:
Egész évre ... 4 frt.
Fél évre ... 2 frt.
Negyed évre ... 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
Gymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és
könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körcut 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

A jó tanuló.

(*) Nagyobb dicséretet nem lehet mondani a tanulóról, mint ha azt mondják felőle, hogy jó tanuló.

Ebben a két szóban minden ki van fejezve, a mi egy ifju érzelem és gondolat világába tartozik.

A mi szép, a mi jó, a mi dicsőség, a mi boldogság, az mind belefér e két szóba: jó tanuló. Mi a politikus népszerűsége, a hadvezér dicsősége, a kézműves ügyessége e mellett e két szó mellett?

Egy egész kis világot teremt e két szó, melyben bennfoglaltatik egy egész család öröme, büszkesége, boldogsága, tele van reménnyel és légvárakkal, vágyakkal és ábrándképekkel, melyeknek valamennyinek ő a középpontja, a jó tanuló.

A jó tanuló nemcsak szülőinek kedvence, a kik benne jutalmat látnak a Gondviseléstől, mert egy jó tanuló áldása az égnek, a rossz tanuló büntetése, hanem mindenkor kedves a tanárok, tanulótársak és mindenki előtt, a ki őt ismeri, vele érintkezik.

A tanárok figyelemmel vannak iránta, külömböző előnyökben részesítik, jutalmakat, ösztöndíjakat juttatnak neki s a mi mindennél többet ér, őszinte szeretettel, atyai jóindulattal viseltetnek iránta nemcsak az iskola falai között, hanem gyakran azután is, mikor már kikerül az életbe. Nem egy jó tanuló köszöni jó helyzetét egykori tanárainak.

A jó tanulót még a legvásottabb tanulótárs

is bizonyos tisztelettel veszi körül: a társak becsülése pedig már magában véve is elég elismerés.

Akadnak ugyan irigyei a rossz érzésük között, de azon egy jó tanuló éppen szellemi fölény tudatában fölülemelkedik. A legyet a ló is csak farkával kergeti el, rugásra nem érdemesíti: apró bosszantások és piszkálódások ellen elég védelem erkölcsi értékünk tudata.

Ahhoz, hogy valaki jó tanuló legyen nem is kell valami nagyon sok kellék. A fő az, hogy a tanuláshoz kedve legyen, akkor azután minden dolgában ügyelni fog a rendre és szabályszerűsége; nem engedi magát semmi fáradság és nehézség által elrettenteni sőt az akadályok csak ösztönül szolgálnak neki fokozottabb tevékenységre; az előadások alatt folyton figyelni fog, hogy felfogja és megértse azt, a mit a tanár magyaráz; órák előtt nem rendetlenkedik, hanem helyén ül s a következő órai leckét ismétli, szóval: szorosán ragaszkodik az iskola fegyelmi szabályaihoz.

A jó tanuló irásán, könyvein, ruháján s egész magaviseletén meglátszik a komoly törekvés, a teljesített munka által előidézett lelki nyugalom, a lelkiismeret tisztasága. Meglátszik rajta, hogy dolgaival és lelkiismeretével mindig rendben van.

Foglaltatják bele mindennap imáitokba azt a kérést, hogy a Mindenható tegyen benneteket ilyenekké, mert jó tanuló lenni nemcsak öröm és boldogság, hanem istenáldás is.

MIAMIS KIRÁLY.

Irtta: WALDEN EDMUND.

Az összes foglyokról értesítenem kell a hatalmas nagy atyát Montreálban, nem adhatom ki őket senkinek, még nektek sem az ő tudta nélkül. De rögtön tudósítom erről az úgyről, feltéve, hogy nem voltak kémeek, mert az ilyeneket a hadi törvény értelmében halállal kell büntetni.

Nagyon örültem, hogy ismét találkozhattam veled, jó öregem, majd idejében tudósítlak mindenről.

Kezet szoritott az indusokkal és aztán elbocsátotta őket.

Midőn elmentek, így szólt az ezredes Sir Richardhoz:

— Látja, mylord, a vén katona is lehet finom diplomata. Jó lábom kell lennünk a vörös ficzkókkal, különben rögtön másképpen bántam volna el velük, küldünk majd nekik néhány üveg rumot és azután jó lesz minden.

Egy óra mulva elindult az egész ezred; délfelé tartott, közepén haladt Sir Richard.

Hetedik fejezet.

Némán haladt az erdőben azon hat huron harczos akik John-t és Nikunthast kísérték, már két napi utat tettek meg.

John komoly és szomorú volt, Nikunthas arcán most is méltóságos nyugalom ült, mely oly jellemző az előkelő indiánokra nézve. Már a második nap sántított.

Nikunthason kora reggel észre lehetett venni, hogy nehezére esik a menés, mindamellett nem panaszkodott egy szóval sem, hanem igyekezett a többivel tartani: a mi némileg sikerült.

A huronok az egészséget csellóságnak vették és többször fenyegették baltájukkal, ha nem siet jobban.

Az egyik huron nem sokára egy vesszőt vágott le és avval ütötte Nikunthast. Nikunthas arcát hirtelenül elborította a gyűlölet, a düh, úgy hogy szólni sem tudott felindulásában.

Egész nap erdőben mentek; este felé letelepedtek egy folyó partján és ott akarták tölteni az éjszakát.

Tűzet raktak s enni valót is adtak a foglyoknak.

John elköltötte a maga részét, Nikunthas azonban nem nyult magáéhoz, hanem ledőlt a fölé.

— Mi bajod, Nikunthas? Beteg vagy?

Nem válaszolt csak nagyot sóhajtott.

John nagyon aggódott barátja miatt többször is kérde tőle, hogy érzi magát, de Nikunthas csak tompa érthetetlen morgással válaszolt.

Vagy egy félóraig lehetett már itt midőn hörgés vonta magára a figyelmet. Egyikük megnézte Nikunthast és csakhamar is odament a fiatal főnökhöz.

Ott terült el Nikunthas előttük, szája habzott, szemei, melyekből csak a szem fehérjét lehetett látni, nyitva állottak, teste minden izében remegett.

Felakarták állítani, de hasztalan volt minden igyekezetük: tagjai nem bírták Nikunthast.

A legvénebb huron így szólt:

— Tehát Tanacharisson fia meghal, jobb, ha itt mulik ki valami baltacsapás alatt mint betegségben hosszú nyavalja után, mert az ily halál nem vitéz harczosnak való.

Néhányszor megvillogtatta erre baltáját az öreg főnök Nikunthas feje felett s oly ügyességgel, hogy egészen a füle mellett vágódott be a balta a földbe.

Ezalatt a többi indián élénk figyelemmel kísérte a fiatal indián arcát, de ezen nem rándult meg egyetlen egy izom sem, mereven feküdt ott, szája félig nyitva volt épp úgy, mint előbb.

— A gonosz lélek szállotta őt meg, — mondá az öreg, — oldjátok fel kötelekeit, ültessétek oda a fa mellé és dörszöljétek be jól a mellét.

Teljesítették a parancsot. Jól bedörzölték mellét és halántékát és ez hatott is, mert néhány pillanat mulva mély lélekzetet vett Nikunthas; fejét is fel akarta ugyan emelni, de az ismét erőtlennül hajlott mellére. Hátát is bedörzölték.

Mélyen sóhajtott Nikunthas erre, szemei bezáródtak, lélekzete szabálytalan volt, testét göresös remegés fogta el.

A huronok leirhatlan ámulatára Nikunthas egész váratlanul felszökött helyéről és két hatalmas lépéssel ott termett a folyó meredek partján és a következő pillanatban, mielőtt még magukhoz térhetek volna, eltűnt előlük.

Csak az öreg főnöknek volt annyi lélekjelenléte, hogy éles baltáját hajította a parton leszökő Nikunthas után, de nem találta el.

Ijedten kapkodtak valamennyien azután puskaikhoz, de már késő volt, mert Nikunthas eltűnt a vízben.

(Folytatása következik.)

A PÁRIA.

A «Tanulók Lapja» számára.

Életünk a tengeren hanykódó hajóhoz hasonlít. Valamint a hajó még most büszkén szel deli a vizet és minden akadály nélkül hatol előre, de talán nemsokára sziklán zuzódik izzéporrá, úgy ma még mi is fennhordjuk fejünket, büszkén lenézzük a szegényebbeket, azonban holnap épen ezen magaviselet által a lenézett és megvetett embertársaink hatalmába kerülünk. De ezek nemes boszut állanak rajtunk az által, hogy nem engednek elveszni, hanem felemelnek bennünket, de nemcsak, hogy felemelnek, hanem ismét maguk fölé helyeznek. Ezt fogja bemutatni a következő kis elbeszélés.

Történetünk 1857-ben Előindia felkelése idejében, Honárd ezredes Kalkutta közelében fekvő birtokán játszódik le.

— Gautas hozd el a labdámat! Kiáltott parancsoló hangon egy 14 éves, fehér musselinbe*) öltözött fiu játszótársához. Ez arczifejezése után ítélve, hindu volt, míg az előbbi vonásai azt mutatják, hogy angol származású.

A megszólitott fiu szó nélkül engedelmeskedett és elhozta a messze elűtött labdát.

— Itt van, Mr. Ferencz, a labda! — mondta a hindu, tiszta angol kiejtéssel és nyájasan.

— Jól van! — mondta Ferencz. De most vigyázz Gautas, labdámat egészen a tövises aloe fáig fogom ütni. Bajos lesz majd megtalálnod. Figyelj.

Ferencz a labdát csakugyan a megjelölt helyre ütötte. Ezen pillanatban körülbelül 15 éves leányka ugrott elő, ki eddig a lugasban kézimunkája mellett nyugodtan ült és Ferenczre így pirongatta:

— Szégyeld magadat Ferencz! Elfelejtetted, hogy édes apánk egyszersmindenkorra megtiltotta a mérges férgek miatt az ágyakhoz közeledni?

— Nem felejtettem el, kis okos testvércém, felelte Ferencz gunyosan.

— Édes apánk nekünk ugyan megtiltotta, de a mi Gautast illeti hát!

— Hiszen ő is ember!

— Igen, de nem angol, hanem szolga, pária.

Gautas fekete szemeit hálásan Marira emelte, azután pedig haragosan mondta: «En nem vagyok pária!» «Szolga!» — kiáltott durván

*) A musselin finoman és lazán szövött pamutszövet, melyet másképp csalánszövetnek neveznek. Eredetileg keletindiai készítmény, de most már Európában is készílik. A gyöngye helyett tűnik ki, mely a lazán tekert fonalat körveszi. (A ford. megjegyzése)

Ferencz. «Hát mi vagy? Ezalatt Gautast arczul ütötte.

— Ferencz, Ferencz, mily meggondolatlan vagy! kiáltotta Mari Gautast kérte, hogy ne bántsa Ferenczet, ki nem tudja, hogy mit cselekszik. A hindu haragtól égve Ferenczre akart rohanni, de Mari szavaira megfékezte indulatait, visszalépett és mondá:

— Bramin ivadék vagyok! Nagyatyám Viklas Sipsnek rajahája volt! És mondom önnek, Mr. Ferencz, hogy ütni többé nem engedem magamat.

Ferencz rá rohant, Mari segítségért kiáltott, mire egy jól megtermett tiszt jelent meg fején tollas kalappal, vörös egyenruhában, karddal az oldalán és szigorúan kérde:

— Mi a baj?

Ferencz halgatott, Gautas pedig nem akarta bántalmazóját bepanaszolni.

— Mari beszélj te! parancsolta az atya Hovárd Sándor.

Mari elbeszélte a történeteket, mire az ezredes megparancsolta Ferencznek, hogy rögtön a szobájába menjen és munkája után lásson. Megezirogatta Gautas bodros fekete haját s intette őket, hogy óvakodjanak a nap hevéitől és kigyóktól. Azután a kertajtóhoz ment, hol szolgája lovát tartotta. Rápattant és Massapattombba vágatott, mely a jószágától egy angol mérföldnyire feküdt.

Mari a lugasba vezette Gautast, hol mindketten leültek. Gautasnak gyermekéveiről kellett beszélnie, mert Mari nagyon érdeklődött India és annak szokásai iránt. Gautas elbeszélte, hogy atyját nem ismerte, nagyapjánál nevelkedett, kinek halálával Hovárd ezredes vette magához. Elmondta, hogy hinduk legelső kasztjából származik, mely a harczosok és kereskedők osztályait felöleli és, hogy a legnagyobb sértés, ha a bramint páriának nevezik, mert a pariak és pulik náluk legmegvetettebb emberek.

— Tudom én ezt kedves Gautas, felelte Mari. És épen ezen sérelmet követte el rajtad testvérem! De mond csak mit jelent a te neved?

— Jelentése bölcs, felelte a fiu fülig elpirulva.

— Hisz akkor joggal viseled. Sokszor mondta a tanító ur, hogy a tanulásban fölülmulod Ferenczet.

(Folytatása következik.)

Senki sem próféta saját hazájában.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Ki ne lenne ismerős közülünk a próféta szóval? Hiszen az ó-szövetséget talán mindenki ismeri közülünk s ott gyakran találkozzunk e névvel. Találkozunk ama férfiak nevével, kik korukban a legkiválóbb emberek voltak, kiket magasabb szellemi műveltségük-nél fogva, mivel a dolgok mélyébe való tekintés által következtetni tudtak a jövőre, — méltán tisztelt meg a zsidó nép «látnoki» névvel. S valóban az u. n. próféták a zsidó népnek bölcssei, oktatói, vezetői valának, kik méltán megérdemelték a nép tiszteletét, csodálkozását.

Látható tehát, hogy a próféta kiváló, felvilágosodott, bölcs embert jelent.

Önként felmerül tehát a kérdés, hogymiként állhat e tétel: Senki sem próféta saját hazájában? Holott a valódi prófétának, a bölcsnek, kiváló elméjű férfinak szavaira, minden okosan gondolkodó embernek hallgatnia kell.

Miért nem boldogulhat saját hazájában a próféta? Miért nem érheti el célját? Törekvései, kitartó, szorgalmas munkálkodása miért nem vezetnek sikerre.

Saját hazájában gyermekora óta ismerik a prófétát. Látják, a mint fokozatosan fejlődik a zsenge gyermek, érintkeznek vele barátai, játszótársai. Már a gyermekkorban jeleit adja kiváló tehetségeinek, tanulásban első, felfogása könnyű, beszéde értelmes. Az iskola, a tudományok, ismeretek iránt vonzódik, kötelességeit betölti, hiven teljesíti.

S mi ennek a természetes következménye?

A tanító megdicséri, az iskola első helyére ülteti.

S ez már szálla a többiek közül igen soknak szemében. Az irigység kaján indulata, sok tanuló társ szívében feltámad a legjobb iránt; vannak, kik csupa irigységből megrontására, kisebbitésére törekednek annak, ki ő irántuk a legnemesebb indulattal, tanuló társai szeretettel viseltetik, s csak azért, mert irigységük tárgya többet tud, mint ők, mert részint tehetsége, részint szorgalma nagyobb, kitartóbb, mint a többieké.

S ha a zsenge gyermek ifjává serdül, akkor is tapasztalnia kell sokak részéről a kisebbitést, a rút irigységből származó gunyolódást, s mindezt nagyobb tehetségeért, szélesebb körű ismereteiért kell az irigyek részéről elszenvednie.

S így van ez a férfikorban is. Az élet küzdelmes pályáján, a megélhetés miatt való foly-

tonos harcban az irigység, feltékenykedés könnyen felüti gonosz fejét. S kit gyermekkorától kezdve ismertek, kinek tehetségeit volt alkalomok tapasztalniok, kitől mintegy félnek, hogy túlszárnyaltatnak, annak céljait az emberek, a honfitársak gátolni igyekeznek; a rút irigység a szeplőtlen név elhomályosítására törekszik, — szóval a kiváló, a bölcs, a próféta tehetségeit kellően nem tudja úgy értékesíteni honfitársai között az említett okok miatt, mint idegen országban.

Már mint meglett ember tűnik fel hirtelen, váratlanul a bölcs, az idegen országban. Mindenki csodálja, bámulja tehetségeit, kiváló bölcseségét, mindenki tiszteli s bámulja benne a nagy embert, a prófétát! S a tisztelet, a tehetőség, nagy tudományon való csodálkozás megnyitja az utat az emelkedésre, magasabb állás, a boldogulás kies hazája felé. Kiben nem méltányolta a valódi érdemet, a prófétai lángelmét a honfitárs, méltányolja az idegen!

Nem is nagy csuda, ha a prófétát saját hazájában nem méltányolják úgy, mint idegen földön. Nemcsak az irigység, feltékenykedés akadályozza a prófétát céljának kiviteleben, hanem van egy igen természetes körülmény is, mely akadályt gördít a prófétának saját hazájában való boldogulása elé. Ez a körülmény az emberi gyarlóságban találja magyarázatát.

Kinek ne volnának hibái, gyengeségei?

Melyik halandó, ha még olyan bölcs is, ne volna gyarló? A legnagyobb tehetségnek, legfényesebb lángelmének is vannak árnyoldalai, hibái, gyarló emberi voltunkból következő tévedései. Tehát a bölcs, a próféta is tévedhet, hiszen tévedni emberi dolog.

S ha már tévedett, hibát követett el a próféta, bizonyára találkoznak honfitársai közt olyanok, kik ismervén gyengeségeit, megakadályozzák boldogulását.

Hiszen a világ jobban szereti a hibát gáncsolni, a kicsiny tévedést nagyra felfujni, mint az érdemet elismerni, az igazi tehetséget méltányolni.

S mindenkinek vannak irigyei, ellenségei. Vannak a prófétának is. S az irigykedő honfitársnak, ki ismeri, látja a próféta hibáit, gyengeségeit, — kicsiny hiba is elegendő arra, hogy éles fegyvert kovácsoljon a bölcs, a valódi próféta ellen! S ez nem történik úgy az idegen országban. Mivel idegen földön gyermekégének első ideje óta nem ismerik a pró-

fétát, természetes, hogy hibáit, gyengeségeit sem ismerhetik. S nem is keresik benne a hibát. El vannak ragadtatva bölcsesége, józan, érett gondolkodása által. Idegen országban a hirtelen feltűnő prófétában csak a nagy embert bámulják, s magasztalják, a hibát, gyengeséget nem veszik észre, mivel nagy férfiú, egy bölcs, egy próféta gyengeségeit, emberi fogyatkozásait csak hosszú idő eltelte után lehet felismerni; annyira elhalványítja a nagy tehetség, bölcsesség, lángész az emberi gyarlóságot, fogyatkozást.

S micsoda mindezekből a tanulság? Micsoda hasznát merithetünk e közmondásból?

Elővigyázóknak, józan gondolkodásuaknak kell lennünk a társaságban, szülővárosunkban, hazánkban. Arra kell törekednünk, hogy mindenütt csak jó hírnevünket ismerjék, mindezzel meg legyenek győződve arról, hogy van bennünk szerénység, illedelem, párosulva szorgalommal, kitartó munkálkodással.

S ha nemes munkálkodás által igazi érdemeket szereztünk magunknak; akkor bizonyára találkozni fogunk a megvárt méltánnyalással, érdemeink elismerésével is.

Ne lankadjon szorgalmunk soha! Ne csüggeszsen el e közmondás, munkásságunk elé ne gördítsen akadályt, sőt inkább buzdítson, bátorítson, tette serkentsen s annak tudatával vigasztaljon, hogy a valódi érdemtől nem maradhat el a méltánnyalás

S ha folytonos előretörésünk által érdemeket szereztünk s megszereztük a tisztas állást a társadalomban: ne legyünk önzők, hanem érdemeink által szerzett dicsőségünk juttassunk egy kis részt annak a körnek is, mely gyermekégünk tünő évei óta figyelemmel kíséri minden lépésünket, melyben nevelkedtünk s melyben annyi kellemes órát töltöttünk.

Csak ekkor fogunk hibáinkkal szemben elnézéssel találkozni, csak ekkor leszünk a szó legnemesebb értelmében boldogok!

Saját hazánkban, szülővárosunkban is méltányolni fogják tehát érdemeinket, ha minden tekintetben szerénység, önismeret, mások javának előmozdítása s érett megfontolás vezetik lépteinket!

Kun Béla.

Alvó anyámnak.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Már néma minden. Lämpám csüggendez'.

Álomra int az óra mutatója.

Könyvem mellől tekintetem, anyám,

Reád esik, a csendes álmodóra.

El-elmerengve nézlek hosszasan,

És édes érzelem száll be szívembe,

Hisz látlak egyszer, látlak boldogan;

Minden bút, minden bánatot feledve.

Reád hajolva nézlek hosszasan,

El-elmerengve a mély esendü éjben.

Egy láthatatlan kéz jó arczodon

A gond redőit elsimitja szépen,

És végre felderül bús homlokod,

Ajkad körül szelid mosoly jelen meg.

. . . Igen, igen, hisz rólunk álmodol,

Jövőjét látod kedves gyermekidnek.

Egyiknek szép jövőjét álmodod,

— S e büszkeségtől felsugárzik arczod.

A többieknek csendes nyughelyet,

Hol nem zajongnak majd létért a harcok.

Álmodban is imát rebeg ez ajk,

— Tudom, hogy értünk száll imád az égbe.

. . . Én jó anyám, anyák legjobbika,

Aldjon meg Istenünk ezerszer érte . . .

Schöpflin Géza.

GONDOLATOK.

A kimondott szó uralkodik rajtunk, de a visszatartottnak urai mi vagyunk.

Az üresfejű emberek a társaságban olyan lármát visznek véghez, mint a sebessen rohanó üres szekér.

Sokat és jól beszélni: elmés fő tud; keveset és jól: a gondolkozó.

Könnyebb elszenvadni azt az unalmat, melyet az élvezetek elkerülése okoz, mint azt, mely sokszor a vigásból származó nyomorból ered.

A törvény azért törvény, hogy mindenkinek az akarata teljesedésben ne mehessen, hogy az önkény ne vihessen főszerepet.

A kunyhókba épen úgy beveti sugarait a nap, mint a paloták fényes termekbe.

Aki magával mindig meg van elégedve, az ritkán van másokkal és mások ő véle.

Az élet hosszu, azoknak, akik nem tudják felhasználni a perczeket, és rövid azok előtt, kik eltékozzolják az órákat.

A koldus azért szerencsétlen, mert mindig koldus, a király, mert mindig király. Legjobb

az arany közép ut, mert feljebb is, lejjebb is juthat az ember.

Egy bolond száz bolondot csinál, egy okos száz ellenséget.

A tapasztalat tudás nélkül annyi, mint mikor a vak előtt megmérhetetlen értékű kincs hever.

A jó barát az életben épen olyan hasznos, mint az ellenség. Az arra tanít, hogy mit tehetünk, ez arra, hogy mit kell tennünk.

A szerencsével együtt jár az irigység.

Az élvezetek feledtetik ugyan velünk a jelen bajait, egyuttal egyengetik is a jövő szerencsétlenségek útját.

A ki sok regényt olvas, az végre is azt képzelem magáról, hogy ő maga is regényhős.

A legőszintébb öröm: — a káröröm.

Ne csüggedj, ha a szerencse az érdemteletket emeli magához, mert az érdem (— ha ugyan a halál után is — de) titokban nem marad.

Békefi Miklós.

A „HAZAI”.

— A «Tanulók Lapja» számára írta: Terebi. —

Bizonyos mélabús hangulat fog el még most, 15 év után is, ha arra a jó füstölt hurkára gondolok, mely kis diák koromban egyszer olyan hivatástól kacskintott rám. Oh de szép idők is voltak azok, mikor még a harmadik osztályba jártam és mikor még olyan nagyon tudtam lelkesülni a «hazai» után.

... Mit tudnak önök, gazdag fiuk arról, hogy mi az a hazai? Ennek a szónak jelentését nem elég megérteni, azt át is kell érezni. Ha meg is magyarázom, mi az, nem értik meg igazán, mert ahhoz, hogy valamit jól megértsünk, bizonyos lelkesedés és jó adag képzelőtehetség is kell. Talán nem is láttak még «hazait», mi? Hiszen önökért fizetnek jó szüleik

20—30 frt kosztópénzt, önök zsemlyét és kávét reggeliznek, pecsenyét ebédelnek és csirkecsontot rágódnak a vacsoránál. Ugy-e bár, önöknek nem kell hazulról pótlék-étel? Persze hogy nem. Az a pótlék-étel pedig olyan jól esett mindig nekem.

Ebédet, vacsorát én is ettem rendszeresen, mikor még a bonyhádi gimnázium mellett fennálló convictusnak voltam bekebelezett és bekebelező tagja, de reggelim, sajnos, az nem volt, azért már többet kellett volna fizetnünk. Ebéd és vacsoráért netto 5 frtot fizetett atyám, a reggeliről meg saját jó szántamból mondtam le, hogy ne terhelje annyi költség szegény jó szüleimet.

Azt mondtam, a nélkül megvagyok. Hiszen, ha majd katonának megyek, ugyis meg kell szokni a bőjtölést.

Láttak-e már convictust, avagy alumneumot? Nézzék meg csak, hogyan izlik az éhes diák embernek az a közös koszt, hogy versenyeznek az evésnél a sok- és gyors evés babérkoszorujáért. Az ám az élet!

Az öreg Katalin neni meg olyan józúre csinálta nekünk a bab- és egyéb csuspajsz, hogy talán most is megenném a főztét. Élvezet volt nézni, a mint a tele tál fölé tartottuk harcra készen kiki a kanalát, hogy aztán adott jelszóra neki lássunk a kanalazásnak. A hetes elmondta a rövid imádságot: Áldd meg, Isten, ételünket, amen! Az amen első szótágjánál pedig már csörömpöltek a kanalak, hogy valami képen el ne késsék egyikünk se.

Olyan szép idők voltak azok! Sokat lehetne azokról beszélni. De most tulajdonképen a kolbászról akarok szólni.

Szüleim a reggeli fejében olykor-olykor hazait küldtek egy-egy jó karéj friss kenyér, szalonna, túró s egyéb izletes hazai gyártmány képében. Kroesus lakomája kismiska volt ahhoz, melyet mi csaptunk ilyenkor lakótársaimmal. Az a Jóska milyen pompás étvágygyal evett. S rendszeren ő evett legtöbbet köztünk; de különben ugy is illett, mert ő negyedikbe járt, mi ketten meg csak a harmadikba. Mindenkor és mindenben meghajoltunk tiszteletreméltó akarata előtt, még az evésben is. Hatalmas karja volt, melylyel ugyancsak földre teremtette azt, a ki ellenkezni mert vele. Oszálytársam, az Imre, sokszor részesült ebben a sorsban.

Velem nem igen kötött ki. Hanem egyszer, szombaton délután volt, nem akadt egyéb dolga és szörnyen veszekedhetnékje volt, nem belém kötött, hogy én így meg úgy megsértettem az ő negyedik osztályu voltát, akár csak az a mesebeli farkas, a ki mindenáron megakartta enni a bárányt s csak ürügyet keresett, hogy hozzá férhessen. Már csak egy percz választott el bennünket a kézzel fogható bizonyítástól s mely természetesen az én leveretésemmel végződött volna. Mondom, még csak egy percz és a földön fekszem. De e helyett a szülőfalumból való gyalog postás köszöntött be szobánkba, hozván hóna alatt egy csomagot. Már előre szagoltuk, hogy kolbász van benne. Jóska egyszerre megváltozott, szenvedélye mintha várakozó állapotba helyezkedett volna. Oda állt mellém, sőt később hoztam is simult és észrevettem, hogy néha-néha nyelt is, még pedig jó nagyokat. Imre pajtás nem volt olyan hirtelen természetű, az akkor

is nyugodtan olvasta tovább az «Ismeretlen sziget» cz. regényes elbeszélést. Azonban ő sem állhatta meg, hogy oda ne sandítson néha a csomagból kibontakozó tartalomra. S mernék fogadni, ő sem gondolt akkor arra a szigetre, hanem inkább az izletes falatokra.

Általános sóhaj hallatszott mind a hármunk kebléből, mikor a csomagból két kolbászt hoztam ki.

— Ritkaság ilyenkor a kolbász, mondá Jóska nagyokat nyelve.

S igaza volt. Szeptemberben már rendszeren üres a kamra. De van annak, a ki meg nem iszsa, tartja a közmondás. Van annak, a ki meg nem eszi. A postás ellillant postai gyorsasággal s így csak mi hárman maradtunk.

— Fiuk, tudjátok mit? Kérdem én a rövid társalgást.

— Nos, mi az? Kérdé kíváncsian Jóska.

— Menjünk ki a kertbe és — együnk.

Egyhangu helyesléssel talákoztak szavaim, senki sem volt köztünk, a ki ellent mert volna mondani és felebaráti szeretet sugalta mosolyokban fejezték ki hálájukat mind a ketten ezért az ötletes indítványomért. Olyan hivatást az a pázsit ott a kertben, a déltuti nap éppen oda vetette sugárkéveit és olyan éhesek voltunk mind a hárman. Talán Jóska barátom volt a legéhesebb, mert leghamarább húzta ki somogyi bicskáját.

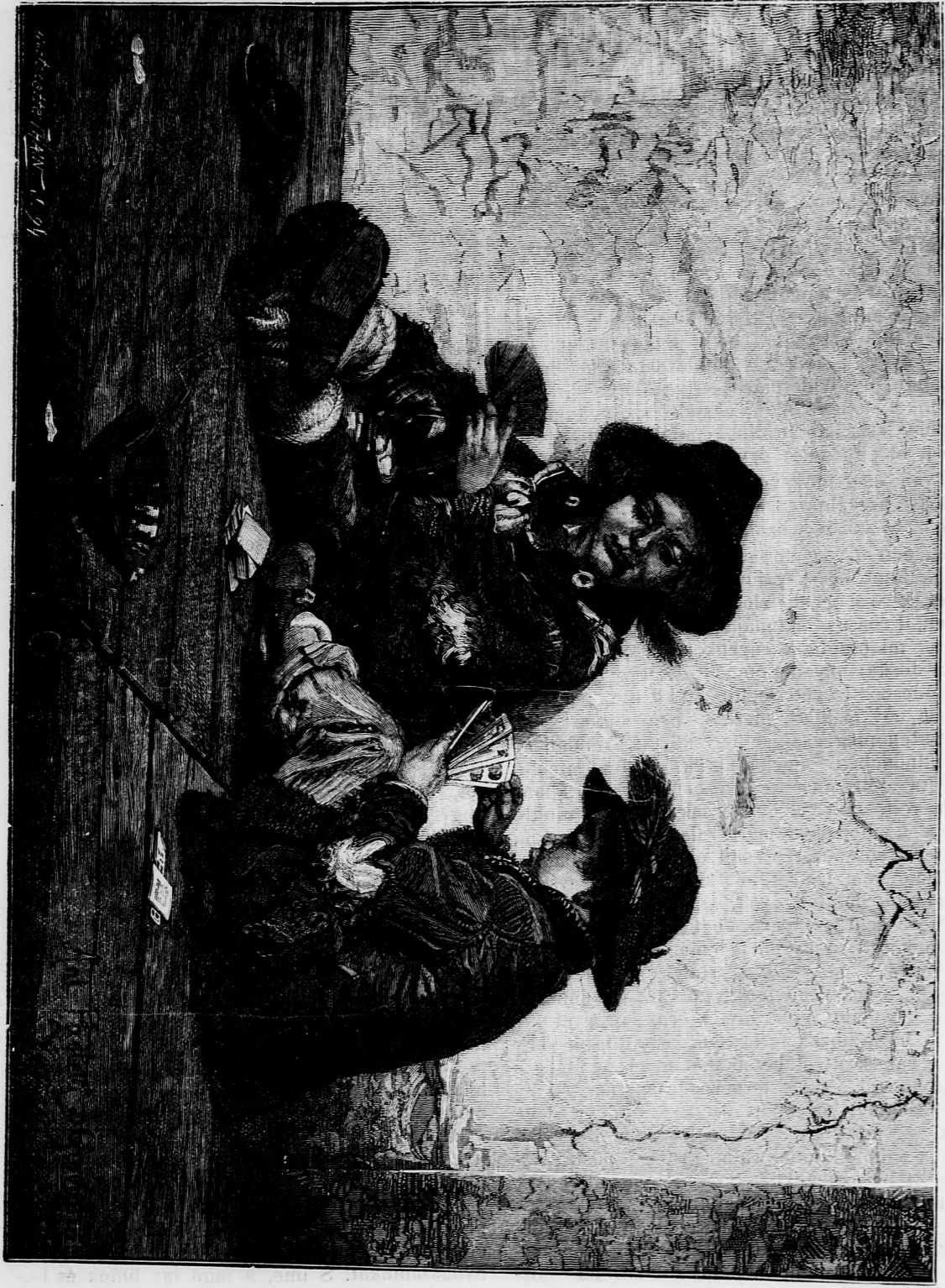
Szóval, nem sokáig beszélgettünk a teendőről, mindegyikünk tisztában volt a tervvel, hogy kertünk napsütötte gyeppázsiján fogunk költői helyzetben — enni. Az elbeszélés és a verekedés félbe maradt, mert magasabb ideálokért lelkesedtünk most az egyszer,

Én mentem elül, utánam jött Jóska, a ki utközben is készt élesztette, nadrágsziján, leghátul ballagot Imre. Csendes némasággal haladtunk, áhitattal gondolva az izletes falatokra, melyek a közel jövőben reánk várakoznak. És kiértünk a kertbe. A diófa alá heveredtünk és neki láttunk. Azaz csak akartunk.

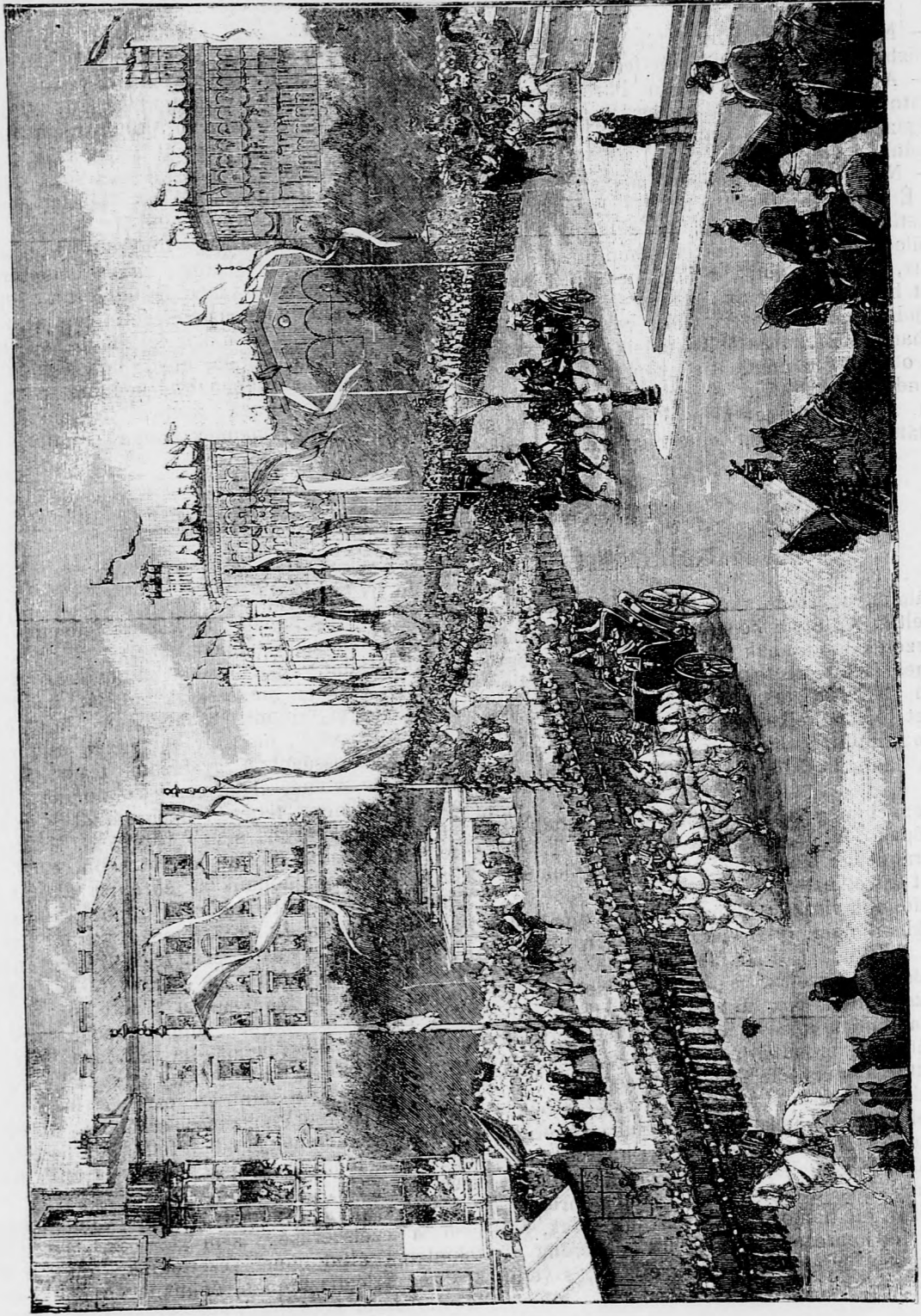
Kenyeret vágtam mindegyiknek, de nem a hazaiból, mert az még nagyon friss volt, megáthatott volna gyöngye gyomrunknak, hanem a «szatyji»-ból vágtam nekik. (Az a «szatyji» szó a convictus kenyérének volt a terminus technikus.)

Jóska éhes tekintetét a kolbászra szögezte, míg Imre szeme a távolban révodezett. Talán éppen azt nézte, nem zavarja-e senki idylli nyugalmunkat. S ime, a mint így ülünk és készlődünk, egyszerre felugrik Imre és elképedve felkiált:

— Az igazgató ur!

A TILTOTT ÉLYEZET.

AZ OKOSZ CZÁR MEGÉRKEZÉSE BÉCSBEN.

— Ne bolondozz most, förmedt rá Jóska, miközben kettőt-hármat nyelt félelmében.

— A hol van, ni, ismételte Imre, és oda mutatott a szomszéd udvarba. S csakugyan, az igazgatónk állt ott, még át is hallatszott hozzánk szava:

— Nono, máskor rendben találjam a holmiját! Értette? Ki látott ilyen rendetlenséget stb. stb.

Hüledeztünk, ámultunk és bámultunk; nem tudtuk, mihez fogjunk. S ime, nekem eszembe jutott hirtelen, hogy az én könyveim sincsenek a legjobb rendben. Úcsezü neki, vesd el magad, berohantam a szobámba, a másik kettő utánam, ott hagyva mindent a gyepen.

Rendet teremtettünk a szobában és nem hiába. Az igazgató ur nemsokára betoppant s úgy látszik kellemesen lepte meg az ott ural-

kodó rend. A könyvek nagyság szerint sorakoztak egymás mellett az állványon, a ruha mind a szekrénybe vándorolt, a toll, tinta és egyéb szerek összhangzó rendben húzódtak meg az asztalokon. Meg is dicsért az igazgató, sőt mi több, leült közénk és soká-soká beszélgettünk; azaz, hogy nekünk tetszett olyan hosszúnak az idő. Körülbelül öt perczig volt nálunk. S ez az öt perc tönkre tette legszebb reményeinket, mert mire vissza mentünk a kertbe, már csak a szatyi feküdt ott a gyepen, a körtefa alatt, a kolbászt megette vala a szomszéd kutyája. Eppen akkor fejezte be a falatozást a kert szögletében, mikor oda értünk. — Most persze másképpen cselekedném már, ha ilyen helyzetbe jutnék: zsebre vágnám a kolbászt s csak úgy mennék hamar rendet csinálni.

Jellemünk és az álom.*

Az álomot, az alvás alatt fellépő testi érzetek keltik. Az álom képzettársítás, melyet testi érzetek indítanak meg. Kifejtettük, hogy kellemes testi érzetek mindig kellemes, kellemetlen testi érzetek, mindig kellemetlen álomképeket fognak felkelteni. Az álom tehát mindig megmutatja, hogy az alvó az alvás alatt milyen hangulatban van, milyenek testi érzetei?

De ennél még sokkal többet mutathatnak az álomképek. Az álomból, a mint azt T. W. Hildebrandt is bizonyítja, az ember jellemére is lehet következtetni.

Gondoljunk vissza a különböző tarka álmokra. Álmunkban nem ütközünk meg azon, ha a folyam hegynek fölfelé folyik, a ló velünk társalgásba elegyedik, a halott felkel, ha a természettudományok tételei s legvilágosabb tapasztalatainak a nevetségességig forgattatnak fel. Bátran kimondhatjuk, hogy kétszer kettő tizenkettő s más efféléket, de az erkölcsi jót rossznak, a rosszat jónak — tehát a bünt erénynek álmunkban soha sem fogjuk elismerni. Oly feltűnő és fontos jelenség ez, hogy annál is inkább érdemel figyelmet, mivel minden egyéb, az állás, a kor, állapot, mindenrendű képzeleteink methamorphosis alá juthatnak, — a jónak felismerése s vele együtt az öröm, a megnyugvas érzete, a rosznak érzete, s vele

* Mutatvány Sztinyai Elek n.-bányai tanár «Lélektani előadások» cz. sajtó alá rendezett nagy művéből.

együtt a megbánás, fájdalom félelem, sőt rettegés nem zavarodnak össze.

Gondoljunk vissza bármely álmunkra, ha jót tettünk, élénken megérezte hatását, ha bünt követtünk el, mindig a megbánás fájdalom, félelem követte; de hogy egy józan eszű ember a gyilkosságot, a gyalázatos tettet erénynek nézte volna, ilyen eset az álomban, feltéve hogy nem teljesen megromlott lélekkel van dolgunk, soha sem fordult elő. Mindenestre tekintetbe veendő marad azon erkölcsi világ, mely tulajdonunk az ébrenlét alatti. Egy megrögzött gonosztevő közönyös lehet valamely bűn elkövetésénél, sőt örömet okozhat neki, ha ilyen vagy olyan rosszat tesz. Ily egyéntől álmában sem várhatunk egyebet, közönyös marad álombe i cselekvényei között is.

A becsületes ember álma közben egész készséggel elhallgatja azt, ha az ő lova Homer egy énekét idézi, de hogy egy gaztettet erénynek nézzen, arra nincsen eset, s ha igen, úgy éber állapotában sincs erkölcs, lelkiismerete. Az álomnak mindent felforgató hatalma megszűnik tehát az énnel erkölcsi érzületével szemben.

Epen azon körülmény, hogy álmunkban sem a czélszerűség, sem az ész, sem más tekintetek által nem vezetettünk, mutatja ki sokszor a legtisztábban, énkünknek erkölcsi értékét. Ezzel korántsem azt akarom mondani, hogy az ember jelleme, álmaiból volna a legjobban megítélhető, hanem csak azt, hogy ál-

maink nagy részében jellemünk igen tisztán szokott mutatkozni. Vágyaink, szenvedélyeink, érzelmeink az álomban sem hazudtolják meg magukat. Az állandó titkos rügök, melyek az ébrenlétben vezetnek, az álomban is feltűnnek, s érvényesítik erejüket.

Az nem szokott megtörténni, hogy valaki egészen ösmeretlen, erkölcsi lényének ellentmondó tulajdonságokat vegyen fel magára. A jámbor álmában nem lesz gyilkossá, a becsületes jellemtelenné, rablóvá, stb., de ha még is van ilyen álma, az azt mutatja, hogy valamikor ez is forgott eszébe, ha másképp nem, legalább haragjában, szenvedélyében, vagy elkéseregésében voltak efféle gondolatai, sőt az is elég, ha egyszer élénken elképzelte azt, hogy mi történnék, ha ő ezt és ezt tenné!?

Az álom nem csak átélte, átértékelte, hanem tervben volt, vagy elképzelt dolgokat is felhoz az öntudatba. Az már igen gyakori dolog, hogy az álom egyéb személyei követnek el abszurdumokat, éber állapotban levő jellemöknek egészen ellentmondó, nevetséges dolgokat, az álom hőst a legkellemetlenebb helyzetbe sodorhatják, de ő maga inkább áldozatává lesz a bonyodalomnak, sem hogy talán becsületesen módon menekülne.

Az álom sokszor a legfinomabb kritikus. Nemcsak azon eszmekört mutatja meg, melyben a legjobban szeretünk mozogni, nemcsak vágyainkat, szenvedélyeinket illusztrálja, hanem azt is képekbe öltözteti, a mire csak gondoltunk, olyan oldalról is feltűntet, a melyről a világ minket nem ismer, s mi magunk sem szeretünk erre gondolni. A külvilág, a mindenféle tekintetek, törvény, szokás előítélet, elnyom bennünk bizonyos gondolatot, de az álom nem ösmeri e korlátokat, életre kelti azt, a mi éber el van nyomva s a jellem legtisztább tükrét tárja elének.

Az ember sokszor nem azt teszi, a mit énje sugall, nem úgy beszél, amint érez, mert az ő állapota, állása, számtalan érdek és tekintet másként diktálnak neki.

Egészen másként vagyunk az álmoknál. Az álomnak a meghazudtoló mázra, a külső czafarangra nincs szüksége. Nincsenek itt százfélé tekintetek, külső pressiók, az egyes álmokképek és cselekvések, a magok eredetiségében tűnnek fel, a hangulatnak csak rájuk van szüksége, a magyarázó és elburkoló assistentia elmarad, s az egyes álmokképek, habár talán nevetséges kapcsolatban, de elemeiket véve, egyenként tisztán és hamistalanul jellenek meg. Az álmokképeket követő érzés oly benső, közvetlen és igaz, hogy a szív erősebben kezd dobogni.

a vér hevesebben lüktet, vagy ellenkezőleg a szív elszorul, a lélekzet megnehezül, a test valóban remegni kezd, a gyilkos fenszóval is elárulja, hogy ő volt a bűnös, az ezer érdek és tekintet által elnyomott titok ajkára száll. Más szóval az álom sokszor áruló. Megtörténni, hogy az ember éveken át titkol valamit, míg álmában végre mindent elbeszél.

Több, mint valószínű, hogy ha azon körülmények közé jönnénk éber, a melyekbe az álom sodort, sok esetben éppen úgy cselekednénk. Sok ember csodálkozik magán, illetőleg álmán, hogy álombeli bizonyos körülményei közt így és nem úgy cselekedett; de ha az megésnek vele éber is, a mi álmában, a legtöbb esetben éppen úgy cselekedett volna. Tanúsítja ezt azon számtalan eset, midőn az emberek megálmodnak valamit, el is feledkeznek róla, végre az a valóságban is bekövetkezik, s ekkor emlékeznek vissza álmukra, a melyben szintugy cselekedtek.

A kinek elve, hite, erkölcs, szilárd akarata éber-állapotban nincsen, az álmában sem fog az erény oltárán áldozni.

A mi azonban legszebb az álmokban, az az én történetének előtűntetése. Az álom valóságos panoráma, melyben az «én» története nek egyes phásisai, jelenetei, a multhoz híven, vagy költőileg ábrázoltatnak. Van-e annál szebb dolog, mint midőn egy 80 éves aggastyán 25 éves korának egyes szép jeleneteit éli le még egyszer? A test érzetei forogtatják e panorama képeit, s mi gyönyörködünk, vagy busulunk azokon. Egy emberi életen át az én, a lélek különféle erkölcsi fokozatokon halad keresztül, tehát saját magunknak különböző jellemét láthatjuk az egyes álmokban feltűntetve, s így természetesen csodálkozni fogunk, ha olyat követünk el álmunkban, a mi mostani jellemünkkel és meggyőződésünkkel ellenkezik: de arra már nem szeretünk emlékezni, hogy 5—10 év előtt még oly eszmekörben mozogtunk, midőn az efféle nagyra is képesek voltunk. Lehet az is, hogy egy mostani eseményt 15—20 év előtti jellemünkkel álmodunk el, elintézzük az álombeli dolgokat azon jellemmel és eszmekörrel, melyel husz év előtt bírtunk, de mely a mostani felfogásunkkal egészen ellentétes. Ilyenkor csodálkozunk magunkon, hogy tudtunk az álomban ilyenek vagy olyanok lenni; azt, hogy voltunk ilyenek, már el is felejtettük, pedig éppen ezen «volt» játszik most a jelenben.

Innen van, hogy a legkomolyabb embernek is könnyelmű, szeszélyes álmai lehetnek, ha volt tudniillik ilyen episód életében, s csodál-

kozik, ha egészen komoly álombeli dologban gyerekes viseletet tanusít.

A legtöbb álomnál tehát a következtetésnek nem a jövőre, hanem a multa van helye. — Ha valaki álomképeinket mind átvizsgálhatná, bátran azt mondhatná az emberiségnek: ha nemes tettek gyakorlását mutatják álmaid, nemes voltál, vagy nemes vagy: ha kicsapongók álmod képei, multad áll előtted; ha nagyravágyás, dicsőség-hajhászat, kitünnivágyás képeinek sorozata merült fel előtted, bizonyosságot tesz arról, hogy ébren is ezek érvényesítésén fáradtál!

Nem szabad azonban megfeledeznünk, hogy sok ember álmaira általában nem emlékszik, hogy az álomképek csak úgy fognak megjelenni, ha a testi érzetből eredő hangulat kedvez nekik; éppen nincs kizárva tehát az az eset, hogy a gonosznak épületes, sőt szép álmai ne lehessenek; de ezt az tanusítja, hogy voltak nemes tettei is, s a hangulatnak most éppen ezekre, és csak is ezekre volt szüksége. Midőn Petőfi megénekelte álmaits álomban «átrepülte a végtelent», magasan röpködni szerető lelkének rajzát tükröztette vissza.

A ki álomban az erkölcsiség terén elbukik, az nagyon ingadozik ugyanazon dologban ébren is, sőt biztosra vehetjük, hogy azon részben már el is bukott.

Egy-egy álom elmondásával oly kitünően illusztrálhatja valaki elrejtett tulajdonait, hogy jobban sem kell. — Egészséges testszervezet mellett álmaink tulnyomóan mindennapi foglalkozásunk köréből vétetnek, s ilyenkor olyanok tűnnek fel, a milyeneknek ősmér a világ is. De amit nem normális a testi összérzet, s

valami izgatottság, vagy fájdalom fogja el a testet, már erősebb indulatok tűnnek fel, már szenvedély nyilatkozik, s ez már olyanokul tüntethet fel, a milyeneknek nem szeretjük magunkat feltüntetni.

Ha van is sok neveléses álmainkban, van olyan is elég, a mi megfontolásra méltó, azért az önismeret megszerzésében az álomok is jelentékeny tényezők lehetnek. De hányan vannak közülünk, a kik csak vissza is idéznék álmaikat; hányan vannak, kik az álomokban elrejtett idulatokat vizsgálják? Az eredeti tiszta érzetek, indulatok, hajlamok pedig nagyon is megérdemelnék.

A sok tekintet, befolyásoló körülmény, a pressió s más mindenféle indok az ébren levőben elhomályosíthatja az eredeti érzetet, indulatot, de ritkán az álomban. Egy-egy ily tiszta kép intésül is szolgálhat; megmutatja, hol a rés, melyen javitnunk kellene, hol vagyunk legkönnyebben megsebezhetőek, mitől tartózkodjunk! Az álomkép nemesak a test, hanem a lélek baját is olykor egészen praecise megmutatja.

A mi azonban érdekes is, az az, hogy saját történetünk egyes epizódjait mutatja be. És lehet-e valakire nézve érdektelen és tanulság nélküli fejlődésének története? Mennyire nem szeret pl. sok ember, ki most a hatalom polczán van, vagy kincses ládák mellett fekszik, arra visszagondolni, hogy ő valamikor névtelen semmi, szegény pára volt. Már el sem tudja képzelni a szegény ember állapotát. De eljő az álom és lefesti hajdani nyomorúságait. Egy-egy ilyen álom még nappali itéletünkre, cselekvésünkre is befoly.

Hogyan jutott Róma a világalomra?

— A Tanulók Lapja számára. —

Emlékezzünk meg e néhány sorban Róma alkotmányának főbb pontjairól és figyeljük meg ezeknek hatását egy ország fejlődésére.

A római szenátus a legtekintélyesebb, legtapasztaltabb polgárokból állott, kik háboru esetén azonban nem vonakodtak szintén fegyverhez nyulni. A rómaiak a legelöllebbektől a legszegényebbig mind katonák voltak. A szenátus megvitatta az ország ügyét, baját. Minden jó módu polgár köteles volt tizenhét esztendő korától ötven esztendőig szolgálni házáját. A ki nem vett részt tiz hadjáratban, az

nem nyerhetett el semmiféle nagyobb méltóságot. Elhatározásukat a tett követte. A római követet a királyok is tisztelték, mivel szükség esetén ő is tudott volna hadat vezetni, vagy pedig a szenátusban a nemzetek sorsát eldönteni.

A római nevelés ezen alapokon épült. Ifjaknak korán hozzá kellett szokni tanácsot adni, beszédet tartani és a néppel bánni. Az ifjak korán mentek harcolni és mindegyik törekedett dicsőség után és hírnévre. A római férfiú szilárd jelleméről is nevezetes és ezen férfias, őszinte vonás jellemzi Róma vallását, nyelvét

és bölcsességét. A görög és a római jellem között nagy a különbség. Összehasonlításánál látjuk, hogy milyen szilárd alapja van Róma jellemének.

A római hadvezéreket gyakran választották meg consuloknak, mely tisztességet azonban csak egy évig viselhettek. Ezért tehát a consul sietett győzni, hogy dicsőséggel térjen haza. Utód a ismét iparkodott bebizonyítani, hogy ő is méltó ezen tiszteletre. A római háboruk tartósságának ez az oka. Egyik csata keletkezett a másiktól, sőt még gondosan keresték az olyan okokat, melyek háborura szolgálhatnának alkalmat. A rómaiak e végett nagy érdeklődéssel voltak a többi nemzetek iránt, melyekre ráerőszakolták szövetségüket, tanácsukat, de arról meg lehetünk győződve, hogy ezt nem emberbaráti szeretetből tették. Szövetségük gyámság, tanácsuk parancs és elhatározásuk háboru, vagy pedig feltétlen uralom volt. A világ történelmében sehol sem tapasztaljuk azt a hideg büszkeséget és szegény nélküli merészséget, melyet épen a római népnél találunk. Ők azt hitték, hogy övék a világ és ezért ezt valóban be is bizonyították.

A római közkatonák szintén részt vettek a hadvezérek erő tiszteletben és jutalomban. Kezdetben fizetés nélkül szolgáltak, később az ugynevezett zsold lett köztük takarékosan kiosztva. A hódításokkal és a nép dicsőségének növekedésével nagyobbodott a zsold, jutalom és a zsákmány. Tudjuk hogy gyakran a katonák között osztatnak szét a legyőzöttek szántóföldjei, valamint az is ismeretes, hogy a római köztársaság legyakoribb veszekedései ezen földeknek a nép között való szétosztása miatt keletkeztek.

A ki háboruban kitüntette magát, azt gazon megjutalmazták. Három féle jutalomkoronát ismertek. L. Dentaturól a következőket olvassuk: «Százhusz ütközetben vett részt, nyolcz párviadalban volt nyertes; elől a testén negyvenöt sebe volt, de hátulról sohasem kapott sérülést. Harminezötször kerítette birtokába az ellenfél fegyverzetét és tizennyolcz dárda, huszonöt paripadisz, nyolczvanhárom láncc, százhatvan karkötő, tiz fogoly, sok készpénz és husz ökör volt hadi zsákmány fejében jutalma a huszonhat jutalom-koronán kívül».

Náluk nem úgy volt, mint manapság a katonaságnál, hogy kor szerint haladnak előre. A rómaiaknál ugyszólván az egész had egy testből egy lélekből állott, mivel a consul háboru előtt választotta ki magának a fő és alvezéreket és így kikerülhetetlenül szorosabb kötelék is jött létre a vezér és a katonák kö-

zött s ezáltal a méltóság után való versenyzésnek is tág tere maradt. Az egész tábornak a consul lelkesítette.

Minél inkább leomlottak a választó falak, melyek a köztársaság kezdetén a patricziusok és a nép közt emelkedtek, annál inkább módjában volt akármilyen osztályból származó egyénnek a hadi szerencse és bátorság által a méltóságot, vagyont és az állami hatalmat szerezni, úgy annyira, hogy később Márius és Sulla a plebejus származásból lettek fővezérek s így történt, hogy néha a legrosszabb emberek jutottak a legnagyobb méltóságokra. Valamint a köztársaság kezdetén a patriczius büszkesége volt Róma támasza, úgy kétségkívül ennek változtatása okozta Róma vesztét. A szenátus és a nép, a patricziusok és a plebejusok között levő egyensúly eltávolítása Rómában folytonos veszekedésre adott alkalmat.

Az annyira magasztalt római erények nagyobb része érthetetlen volna, az állam szigoru szervezete nélkül. Midőn ez elesett, amaz szintén követte. A consulok a királyok helyébe álltak és tőlük a mult példája következtében nemcsak azt követelték, hogy királyi lélekkel bírjanak, hanem, hogy egyesüljön ezzel a római lelkület is. Csodálkozunk a szigoru pártatlanság, az önzetlen nagylelkűség, a munkás polgári élet felett, melyet a régi Rómában találunk. Ebben Rómát egy állam sem közelíti meg. Törzseik nemessége, mely egyes egyének által is dicsőségesen tüntette ki magát; a folyton növekvő veszélyek kívülről és a szakadatlanul tartó belmozgalmak a nemsek és a nép között, viszont pedig e két párt kötelekei, a patronus és a libertinus, a piacokon és templomokban közös együttlétük által; családi életük és a gyermekek nevelése — mindez csak arra szolgált, hogy a római népet a világ első és legbüszkébb népévé tegye. Az ő nemességük nem volt afféle léha tehetetlen nemesség, mint azt más nemzeteknél tapasztaljuk; a római nemesség volt a haza támasza és leghatalmasabb védője. Az állammal való folytonos cselekvésben és szilárd kapcsolatban öröklődött ezen nemesség apáról fiúra. Meg vagyok győződve, hogy a legveszélyesebb időkben sem volt fogalma arról egy rómainak sem, hogy miként volna lehetséges Róma lerombolása. Ők oly buzgón szolgálták hazájukat mintha ezt az istenek öröklét ajándékkal áldották volna meg és mintha az isteneknek ezen öröklét fentartására szolgáló eszköze maga a római nép lett volna. Midőn azonban a tulságosan kedvező szerencse a

rómaiak bátorságát felfuvalkodássá és elbizakodottsággá változtatta, akkor Scipio Karthágó lerombolásánál elmondta Homér azon verset, melyben a költő hazájával Trója vesztét közölte.

Róma nagyságát részint vallásosságának is köszönhette. Kezdetől fogva a vallás a legelőkelőbb családokban gondosan ápoltatott. Az államférfiak és a harcosok is igen vallásosak voltak, sőt még a császár sem tartotta méltóságán alul vallása követelményeit lelkiismeretesen teljesíteni Polybius, a kiváló államférfi legalább így tünteti fel a rómaiak egyik erényét, a vallásosságot, melyet ő babonának nevezett. És valóban, a rómaiak oly hívek voltak ezen babonához, hogy még a legvadabb harcosok is megemlékeztek isteneikről és megváltak győződvé arról, hogy a nép érzelmére a vallás hatása áldásos s hogy az egész nemzet szerencséje az istenektől függ. Ezért fűződik minden nyilvános cselekedethez a vallásosság. Lehetett az állami vagy hadi ügy, soha sem felejtették el isteneik segédelmét és áldását kérni. Vallásukat híven követték és szükség esetén, védték is. Az általános nézet szerint a vallás volt Róma szerencséjének támasza. Kezdetben ők sem vettek fel idegen isteneket, habár azok iránt is kiméletesek voltak. Hitük az állam és a harczár vallása volt. Ez azonban őket nem tartá vissza számtalan igazságtalan hadjáratról, de ezeket is vallásos színezetűeknek tüntetve fel, isteneik oltalmába ajánlották. Államuk akkor kezdett ingadozni, midőn ős-vallásukat meglaiztották azáltal, hogy idegen isteneket is imádtak.

Mit szólunk a rómaiak hadművészetéről?

Azt bátran mondhatjuk, hogy a maga nemében ez volt a legtökéletesebb, mert a római had a katonát a polgárral, a hadvezért az államférfiival egyesíté és folyton azon voltak, hogy tanuljanak az ellenségtől. A római had légiókra volt felosztva s egy légió 4-6000 emberből állt. Dárda, kard és hajító szerek voltak fegyvereik. Zászlójuk nem volt. Ezt helyesítette egy hosszú rudra erősített ezüst sas. A római katonáktól feltétlen engedelmességet követeltek: A szökést fejezéssel büntették; ha pedig megszökött egy egész légió, akkor közülük minden tizedik embert végezték ki. Ha a vezér ellenséges sereget győzött le, mely legkevesebb 10 000 emberből állott, imperátor névváltástelték meg, a mi a legnagyobb kitüntetések egyike volt. Az imperator diadal menettel tért vissza Rómába. A római katonák vitézségére jellemző Pyrrhusnak ezen felkiáltása: «Ily katonákkal enyém volna a

világ!» Rómát magát pedig Kineás következőleg jellemzi: «Róma egy templom, s a tanács benne királyok gyülekezete!» Minden nagy vezér, mint Scipió, Marius, Sulla, Pompejus és Caesar, azzal tölté egész életét, hogy a hadi művészetet gyarapítsa a történet hadjáratok tanulságaiból. A harc s a dicsőség volt életük főcélja. Róma ereje nem fegyverzetében állott, hanem a csatarend beosztásában a bátor vezérek harcias szellemében és a harcosok edzett természetében. Éhséget, szomjat egyaránt eltűrtek, de a rövid római kardot, római bátorsággal forgatták s ezzel hódították meg az egész világot. A római had támadott, ütött, vert és mindig a legrövidebb utat választotta a győzelemre s a dicsőséghez. A római harcoszt a következő szavakkal küldték háboruba: «Ne tágíts addig, míg az ellenség a porban nem fekszik; ne fogadj el soha békeajánlatokat akár milyen kedvezők is volnának azok; harcolj az utolsó pillanatig, mely meghozza neked a győzelmet vagy a halált!»

Ilyen elhatározással az eredmény nem lehetett más, mint dicső és mivel elhatározásukat a tett követte, — azért nyerte el Róma a világhuralmat. Fl.

VEGYESEK.

Gyászrovat. Vásárosnaményi ifj. Eötvös Jenő gimnáziumi tanuló szept. 15-én Mármaros-Szigeten meghalt.

Tanulók a kiállításon. A tanulók hosszabb szünet után ismét nagyobb tömegekben érkeznek a kiállítás megtekintésére. A múlt héten itt időzött a királyhalmi erdőöri szakiskola 21 növendéke, Szolnokról és vidékéről 240 elemi iskolai tanuló, a kun-szent-miklósi ref. gimnázium 47, a makói áll. főgimnáziumnak pedig 36 növendéke. Ezenkívül a külföldi egyházai áll. tanítóképző 36, a győri tanítóképző 21, a besztercebányai főgimnázium 37 tanulója. Szeptember 14-én jöttek: a nagybecskereki főgimnáziumból 40, szept. 16-án a sárospataki áll. tanítóképzőből 25, a dévai tanítóképzőből 80, a dévai áll. főrealiskolából 34; szept. 18-án a nagyági bányásziskolából 39, az eperjesi ev. főgimnáziumból 34 tanuló, szept. 19-én a trencsényi iparos iskolából 67, a csik-somlyói főgimnáziumból 37 tanuló érkezett.

A vámháztéri új hid egészen készen van s fölavatása október 4-én a következő hivatalos program szerint lesz. Ő felsége d. e. 11 órákor érkezik a hidhoz, hol a miniszterek és meghívott vendégek fogadják. A kereskedelmi miniszter rövid beszédben arra kéri a királyt, hogy a hidépítés befejezése gyanánt a vasszerkezetbe az utolsó szögöt helyezze el egy villamos készülék gombjának megnyomásával és a hidépítésre és az ünnepies megnyitásra vonatkozó okiratot lássa el aláírásával. A szög elhelyezése és az okirat aláírása után a király a miniszter kérésére megadja az engedélyt a hidnak a forgalomba való átadására és jó idő esetén kíséretével végig sétál a már megnyitott hidon és visszaér a királyi palotába. Az új hid neve valószínűleg Szt.-Gellért hidja lesz.

Adakozás. Kemény József Győrből az «Arany János kör» nevében 1 frt 60 krt küldött a «Kossuth szobor» részére, mely összeget a Hazai első Takarékpénztár egyesületének átadta a kiadóhivatal.

Szerencsétlenül járt turista tanuló. Borsodi István budapesti 14 éves realiskolai tanuló, ki nővérénél Sauerbrunnban időzött, a múlt héten minden turista felszerelés nélkül a Rex-alpeseknek indult neki, s még csak hegy-mászó cipőket sem huzva a károly Lajos menedékház melletti hegyháton keresztül a Rix mentén a Preiner Schüttl felé ment s itt Gieszleithen mellett mintegy tíz méternyi magasságól lezuhant. Négy óra felé nagyfokú fáradtság vett rajta erőt, hogy csak lassan bírt előre menni s ekkor egy rakás kötörmelékben megbotolva fejével lefelé zuhant. Két sauerbrunni parasztleány nyöszörgést hallva a szerencsétlenség színhelyére sietett s ott találta meg a Borsodi bár súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket szenvedett, az orvosok véleménye szerint pár hét alatt meggyógyulhat.

Az augusztusi pályázatra beérkezett pályamunkák: «Sárga rózsá». Jelige: «Toldi» prózában. «Toldi szerelme», széptani fejtegetés, jel. Türelem rózsát terem. «A zivatar» költemény. «Vajda-Hunyad vára», költ. «Fejtörő kérdések», jel. Omne tult punctum, qui miscuit utile dulci. «Összel», költemény Petőfi «Egy gondolat bánt engemet» című rhapsodiája, poetikai fejtegetés, jel. Virány a mult, szorgalmatos méh. A hű emlékezet . . . «A pásztorkürt», románcz, jel. «Hervadása liliumhullás volt. Ártatlanság képe s bánat . . . » «A hún mondakör», értekezés. «Hattyudal», költemény, jel. Minden oda van már, lelkesedés, hit, esz-

mény, szerelem, vágy és öröm . . . «Hiven a sirig» költemény, jel. «A haza minden előtt!» «A Rütli», fordítás németből, jel. «Wir wollen sein . . . » «A természet megismerése a legbiztosabb út, mely az Isten imadására vezet», értekezés, jel. «Imádd az Istenséget». Tompa Mihály «Tornácson» című költeményének fejtegetése. «IV. Béla» jellemrajz. «A legnagyobb magyar lyrikus», értekezés. «A mi jó tanár urunk», elbeszélés. «Vidám» népmonda. «Rejtvény pályázat». «Te ragyogó csillag» költemény, jel. «Fáj a szívem utánna». «Csodálhatja-e a világ?» költemény, jel. «Örömben.» «Pereg a dob», költemény; «Fejtörő»; Tompa Mihály «A gólyához» cz. költeménye, tanulmány. «Fejtörő kérdések», jel. 1000. «A bujdosó», költemény, jelige, Vidám napod mosolyg ismét reám. «Búcsu», költemény. «A Mária-kép», elbeszélés. «Alkony», költemény. «Fejtörő kérdések», jel. Qidquid agis, prudenter agas. «Hannibal és Napoleon», értekezés, jel. «Emlékezzünk régiekről». «A költők királyának életéből», jel. Költőnek születni kell. «A homerosi költemények», tanulmány, jel. Qidquid agis, prudenter agas et respice finem. «A nagymama», költemény, jel. Az ember élte az örökkévalóságban csak egy röpke pillanat. «Mennyiben mulja fölül az ó-kor az újabb kort, s az újabb kor az ó-kort? jel. Tempora mutantur et nos mutamur in illis. «Fohász», költemény, jel. Ha nem nyerek, akkor is nyerek. «Vigasztalás», költemény, «Kemény Simon», költemény. «Fejtörő kérdések», jel. Ki korán kel, aranyat lel. «A fűzfapoétákról», versezt, jel. Pauvre petit! Zalán futásának megírására alkalmat szolgáltatató okok s a nemzetietlenség kora, értekezés, jel. Nyelvében él a nemzet. «Lykurgos», műfordítás, jel. Imádd az istent. «Első imádságom», költemény, jel. Imádd az istent! «A rosszaság bűnhődése és a jóság jutalma», elbeszélés. A kereszténység felvételének hatása Magyarországra, értekezés. «Örkő», rege. «Póstkürt, mint bünfelderítő». műfordítás. «Horátius hatása a magyar classica költeszetre és Berzsenyire», jel. Neve a dicsőség tetején ragyog, hová a halandóság köde fel nem érhet. «Szeptember elején», elbeszélés. «Poste restante», elbeszélés, jel. Diligenter frequentáltam iskoláim egykoron. «Fejtörő» «Milyen befolyást gyakorol ránk édes anyánk», értekezés, jel. Nemesedjenek az erkölcsök. «Egy tollrajz» jel. Ember küzdj . . . «Az anya szerepe a kasban s hogyan segítenek magukon a méhek, ha királynéjuk elveszik?» értekezés, jel. Munkásság az élet sója. A romlástól mely megója. «A czápa fogás», fordítás, jel. Tengerre

magyar! «Fejtörő», jel. Segíts magadon, az Isten is megsegít. «A magyarokhoz», poetikai fejtegetés, jel. Munkára fel! «Asztaltársak az állatvilágban», műfordítás, jel. Kutassuk a természetet. «A vén diák», elbeszélés. Arany «Széchenyi emlékeztető»-nek poetikai fejtegetése. «A vén sirásó», költemény. «Széles pusztá», költemény. Ilosvai és Arany Toldija, jel. 1320. «Kiszakított levelek egy gyáva naplójából». Emlékvers. «Két gyerekről», «Az ősz», Berzsenyi «A magyarokhoz» cz. költeményének poetikai fejtegetése. Csörsz árka, vers.

IRODALOM.

«Az 1848–49-iki Magyar Szabadságharcz Története» című munkából most jelent meg a 64-ik füzet, melyben Graza György az áprilisi diadalmas hadjáratot beszéli el. Igen pompás részlete a füzetnek a Sebő és Riedesesi báró közötti párbaj, mely tudvaleg a tápió-bicskei ütközetben, a nyílt csatapiacon folyt le két vitéz katona között. A füzet képei ezek: Funtinel, Vasvári Pál nyugvóhelye. Az aradi konvenczió foglyok eledel. Biró Sándor, a hadi lapok szerkesztője. Az isa, szeghi csata térképe. Lovasharcz az isaszeghi ütközetben.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csiszár József. —

1. Számítási kérdés.

Egy folytonos mértani arány négy tagjának négyzete összeadva 25-öt és ugyanezen négy tag negyedik hatványa összegül 289-et ad. Melyik az az arány?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik szikla az Szolnok-Doboka megyében, a mely alatt cseppkő barlang van s melynek boltozatáról 1–2 méter stalaktitek csüngnek alá? Patak járja, mely benne eltűnik és csak Resztoles falunál bukkan ismét felszínre.

3. Történelmi kérdés.

Ki volt az a francia lovag, a ki mint testőr Párisban tornajáték alkalmával lándzsájával akaratlanul sebet ütött II. Henrik király szemén, minek következtében a király meghalt? Franciaországban a hugenották oldalán harczolt; 1572-ben Angliába menekült s a következő évben egy csapat hugenottával Normandiában szállt partra, de elfogták. Hogyan halt meg?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik azon Ausztráliában élő éneklő madár, melynek színe barna, szemei környéke csupasz, a himnek

16 tolból álló farka, a két szélső toll 5 alaku hajtása folytán milyen alakot mutat?

5. Mértani kérdés.

Határozzuk meg x ívet ez egyenlethől: $d \sin x + \text{tang. } x = c \sin 2x$.

a	a	a	a
a	a	b	g
l	ny	r	r
u	u	z	z

6. Koczkarejtvény.

(Kaltenecker K.)

A betűk a koczkában úgy helyezendők el, hogy balról jobbra és felülről lefelé olvasva ugyanazon szavakat adják.

A 36-ik számban közölt rejtvények megfejtése: *Számítási kérdés:* 13034 frt 41 kr. — *Földrajzi kérdés:* Nikoharok szigetecsoportja, 8 nagy és 12 kis szigetből áll. — *Történelmi kérdés:* Galambóc. — *Természetrizai kérdés:* A mirtus: menyasszonyi koszorúk készítésére használják. — *Fizikai kérdés:* Neptun. Egyenlítői átmérője 55,000 km. — *Koczkarejtvény:*

K a p a
A l a p
P a l a
A p a d

Helyesen megfejtették: Kulcsár Kálmán, Kis József, Hoffman Ernő, Weiner Sándor, Marikovszky László, Kovács Janos és Schmausz Dezső, Zombory Dezső, Kulcsár Kálmán, Szatmáry Pál, Dénes Bertalan, Füzy Lajos, Tamásy Géza, Weisz Henrik, Dajkovic István, Ehrenfeld Mór, Szommer Lajos, Szerényi János, Molnár Ferencz, Nagy László, Vajda Péter, Hegedüs Ferencz, Tólos Béla, Kúrcz Géza, Székely Kornél, Reigl István, Kohics János, Király Ferencz, Fuchs Nándor, Ács János, Hausmann Imre, Beöthy Sándor, Forray Valér, Liebelt Ferencz, Fekete Géza, Szathmáry Béla, Boncez Ferencz, Berényi Antal, Havasy Jenő, Mayer Frigyes.

A kitűzött könyvjutalmat Fuchs Nándor nyerte el.

Szerkesztői telefon.

Adalbertus. Nem vált be. Tóth I. Szeged. Elveszhettek. Rosenberg Sopron. Arany verse legjobb lesz. P. Endre Esztergom. Kértünk, könyörögtünk, vastag betűkkel kinyomattuk, hogy ne zakassák a «szerkesztőséget» a lap reklamálásával, a hiányzó számok küldésével, lakásváltoztatással, hiába, ön azért mégis üldöz bennünket. M. G. Balassa verseit Szilády adta ki. Nézz meg lapunk ez idej 17–19 számait. Ott talál valamit. Ezenkívül olvassa el Szilády Aron tanulmányát Balasáról. Egy előfizető. 1. Az Egyetemi Lapokat s a napi és szépirodalmi lapokat. 2. A műgyetemen 50 krért. Breier L. Miskolcz. Lehet, hogy a kérdései még 3 hónapig elfeküsznek. Ha mi mindent, a mit hozzánk küldenek, azonnal közölnénk, szépen néznénk ki. Sarlay I. A kérdéses munka igen nehezen kapható. Madai Gy. Igen. Örökös előfizető. Szerezze meg Ferenczy «Életpályák» cz. munkáját. B. K. Pécs. Szívesen látjuk. Altstädter. Önt is. — *Több kérdésre a jövő számban*

«Kosmos» műintézet nyomása. Budapest. VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiunai tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.	Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.		Budapest, VI., Teréz-körcut 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.				KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.	

ŐSZSZEL.

Voltál-e már őszszel az erdőben? Beszélte-e a szabad természettel? Láttad-e már annak ezer millió szépségeit bucsuzni a virulás korától? S ha láttad, nem jutott-e eszedbe számtalan dolog, mi lelked mélyéig hatott, s nem futott-e át szent borzalomhoz hasonló érzet?

... Fenséges a szó, melyet őszszel a természet nagyszerű képére írva találsz: mert az a mulandóságot jelenti. Lábaid elé hullnak a fák sárguló lombjai, lábaid alatt zörögnek a megszáradt levelek mintegy azt hallatva, hogy itt már a vég, hogy itt a pusztulás.

S mondhatod-e ezt pusztulásnak?

Nem! Ez csak nyugalom, hosszantartó üdvös pihenése a munkás természetnek. Nem pihensz-e napi munkád után? Ugy-e édes nek ed ez a nyugalom? A kipihent, mintegy megújult lélek friss erőt ad egy új napnak fardalmaihoz.

A kifáradt természet is lerázza magáról az elszáradt mezét, elszunnyad, elalszik... csend lesz mindenütt!... Álom uralkodik a természet felett.

S menj csak ki tavaszszal s nézd meg az ébredést!

Látni fogod, mint indul munkára a természet minden porcikájá.

Nem fog-e lelked is örülni, nem fogja-e ajkadról az áhitat lecsalni: «Mily bölcsen van ez így elrendelve!»

Életed egy nyár. Tudom gondoltál már arra, hogy milyen szép az élet! Nézz csak a hulló levelekre, a sárguló lombokra, eszedbe fog jutni, hogy fűrtjeid sorsát szemléled.

Az őszülő természet óriási képe kicsiny életednek: fűrtjeid majd megöszülnek, rózsáid elhullanak, elhervadsz... nyugodnod kell... S megnyugszol majd; de hol?...

... A sir fenekén!

S ha pihentél, hol lesz majd tavaszod?

... A feltámadás lesz az új ébredés!

Hogyha életed képét akarod látni, menj ki őszszel a szabad természetbe. Ott nézz körül s szállj magadba mélyen, halandó, a természet képe a te életed képe!

Mosdósy Andor.